

Stiftelsen Dam

Org.nr. NO 998 06 7073 MVA

Vår ref.:
13342/866

Deres ref.:
2019/HE1-262704

Drammen,
14. juli 2020

Sluttrapport – Døve: bedre forståelse – bedre levekår

Innhold

1. Forord.....	1
2. Sammendrag	1
3. Bakgrunn.....	2
4. Målsetting og målgruppe	2
5. Prosjektgjennomføring og metode.....	2
6. Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering	4
7. Oppsummering og videre planer.....	4

1. Forord

Dette er en sluttrapport for prosjektet «Døve: bedre forståelse – bedre levekår». Prosjektet fikk midler fra Stiftelsen Dam under ordningen «Helse». I utgangspunktet skulle prosjektet vare fra januar til desember 2019. Imidlertid ble det innvilget forlengelse fra søkerorganisasjonen Norges Døveforbund som følge av forsinkelser hos Domstolsadministrasjonen, som var en av samarbeidspartnerne i prosjektet. Prosjektleder er advokat René Stub-Christiansen.

2. Sammendrag

Bakgrunnen for prosjektet var at man så behov for å forbedre døves rettssituasjon ved å gjøre det lettere for døve å få tilgang til juridiske uttrykk på tegnspråk.

Målgruppen er døve, andre tegnspråkbrukere og tegnspråktolker. Det overordnede formålet med prosjektet er å redusere risiko for misforståelser i døves møte med rettsapparatet, barnevernet, sin egen advokat, eller andre i juridiske saker. Selve prosjektmålet, og også resultatet, går ut på at det ble publisert minst 100 juridiske uttrykk på tegnordbok hvorav det ble laget forklaringsvideo til 40 av disse.

3. Bakgrunn

Det oppstår en fare for rettstap når den døve ikke forstår meningen i det som sies i en rettslig sammenheng. Dette skyldes at det kan være en utfordring for døve personer, med tegnspråk som førstespråk, å oppfatte juridiske uttrykk fordi det ikke finnes tegn for det juridiske uttrykket eller at det er vanskelig for den døve å oppfatte meningsinnholdet.

Bedre forståelse og tydelig kommunikasjon kan forebygge mot rettstap både i sivile og straffesaker og ellers i forvaltningen og andre områder i livet der juridiske uttrykk benyttes.

4. Målsetting og målgruppe

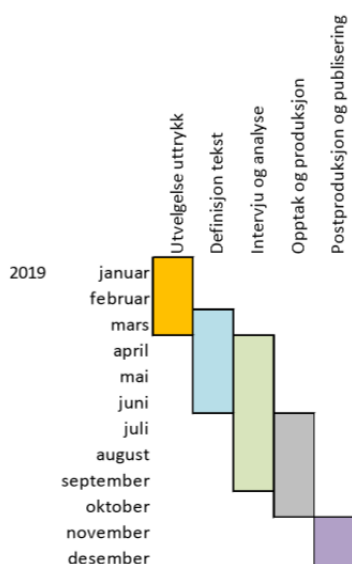
Det overordnede målet med prosjektet var å redusere risikoen for misforståelser i døves møte med rettsapparatet, barnevernet, sin egen advokat, eller i andre juridiske saker.

Prosjekt målet var som nevnt å publisere minst 100 juridiske uttrykk på tegnordbok.no hvorav det skal lages forklaringsvideo til 40 av disse uttrykkene som publiseres på domstol.no, noe som er oppnådd.

Målgruppen for dette prosjektet er både døve og tegnspråktolker, samt personer som driver undervisning av døve og opplæring av tegnspråktolker.

5. Prosjektgjennomføring og metode

Prosjektet skulle i utgangspunktet gjennomføres i løpet av et år. Dette var relativt knapp tid med tanke på at vi skulle samarbeide med tre forskjellige instanser, nemlig Statped, Språkrådet og Domstolsadministrasjonen. Her har vi forlenget prosjektperioden med et halvt år for å få tilstrekkelig tid til å slutføre prosjektet og publisere tegnvideoene og forklaringsvideoene.

I startfasen plukket Stub-Christiansen advokatfirma AS ut hvilke juridiske uttrykk det er mest aktuelt å fokusere på. Det ble lagt vekt på faktorer som hyppighet i bruk, hvor viktig man vurderer det er for brukeren å forstå tegnet og hvor vanskelig det er å forstå uttrykket. Dette for å forsikre at de juridiske begrepene er aktuelle for tegnspråkbrukerne.

Etter dette ble det gjennomført et møte med ressursgruppen, som består av Unni Helland og Camilla Jøsang Vågen fra Statped og Sonja Myhre Holten fra Språkrådet, samt René Stub-Christiansen og Marte Kvinnegard fra Stub-Christiansen advokatfirma. Ressursgruppen ble formet med utgangspunkt i et tverrfaglig samarbeid blant de tre virksomhetene. Mens Statped har kompetanse om å utarbeide video og Språkrådet om det språklige, har Stub-Christiansen advokatfirma

kompetanse om det juridiske. I dette møtet ble det videre arbeidet med prosjektet planlagt. I tiden etter møtet ble de aktuelle personene, nemlig personer med tegnspråk som førstespråk og som har varierende grad av kunnskap om juss, kontaktet med forespørsel om de vil stille opp som intervjuobjekter. Å være intervjuobjekt innebærer at man i samtale med andre intervjuobjekter vil bruke de aktuelle tegnene, og på denne måten kan man se hvilke

tegn som er etablerte og som kan publiseres på tegnordbok.no. Dette er en metode som er gjennomprøvd tidligere og vi har benyttet Statped sin kompetanse når det gjelder utvikling av metodikken. Dette ble gjennomført tidlig i mai 2019. Fem personer med tegnspråk som førstespråk og forskjellig grad av kunnskap om juridiske uttrykk var intervjuobjekter.

Intervjuet ble tatt opp på video og i perioden mai til september 2019 analyserte Statped hvilke tegn som ble benyttet av intervjuobjektene. Det nevnes at prosjektets forutsetning er at Stub-Christiansen advokatfirma skulle samarbeide med Statped. Derfor faller denne oppgaven under den del som var dedikert til dem. Etter analysen, i perioden september 2019 til og med mars 2020, startet Statped med arbeidet med å gjøre opptak av selve tegnene. Samtidig startet Stub-Christiansen advokatfirma med å plukke ut hvilke tegn som skulle få forklaringsvideo og utarbeidet manus til disse. Med utgangspunkt i manuset gjorde Statped også opptak av forklaringene.

Fra og med desember 2019 til og med juni 2020 ble opptakene redigert og klippet samt kvalitetssikret av Marte Kvinnegard hos Stub-Christiansen advokatfirma og Camilla Jøsang Vågen hos Statped. I mai 2020 ble videoene som viser de ulike tegnene knyttet til juss publisert på tegnordbok.no.

Når det gjelder forklaringsvideoene, så prosjektleder for seg at disse videoene skulle publiseres på domstol.no og erher.no. Prosjektleder så altså for seg at forklaringsvideoene på domstol.no bør plasseres der teksten som passer til uttrykket fremkommer. Imidlertid tilsa hensynet til prosjektets avslutning og effektivitet en annen løsning. Forklaringer til de juridiske uttrykkene som vi har tegn til legges ut som «eksempel» på tegnordbok.no. For å se hvordan det ser ut, søk på KATT, og under visningsvideoen ser dere «Eksempler: 1 2 3». Disse er eksempler på setninger hvor tegnet for KATT brukes. Videre lager Statped en egen fane med alle de 40 forklaringsvideoene i nettressursen erher.no under «Om domstolene» under «Videregående skole». Statped har lagt til fanen «Juridiske uttrykk» på denne siden: <https://www.erher.no/materiell/vgs-domstolen/source/html5/#/juridiskeuttrykk>. Domstolen får på sin side denne lenken, slik at de trenger bare å legge inn en lenke på et passende sted på domstol.no.

Det nevnes at både Statped og Domstolsadministrasjonen skal gjøre tegnvideoene og forklaringsvideoene kjent gjennom sine kanaler, som for eksempel nettsteder og sosiale medier. Et eksempel er <https://www.facebook.com/tegnordbok/photos/a.482558895275719/1423041657894100/?type=3&theater>.

6. Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering

Som tidligere nevnt er prosjektets resultat at 103 tegn ble publisert på tegnordbok.no samtidig som 40 forklaringsvideoer ble publisert på både tegnordbok.no og erher.no samt domstol.no. Dermed er prosjektmålet oppnådd.

Når det gjelder det overordnede målet med prosjektet, nemlig å redusere risikoen for misforståelser i døves møte med rettsapparatet, barnevernet, sin egen advokat, eller i andre juridiske saker, er dette oppnådd. Ved at det faktisk er samlet ulike juridiske uttrykk på tegn samtidig som det er utarbeidet forklaringsvideoer på tegnspråk tilsier i seg selv at dette

bidrar til å redusere faren for rettstap. For å vurdere i hvilken grad dette skjer, har prosjektleder sett for seg at det vil bli foretatt en kvalifisert sjekk av målgruppen før og etter i form av spørreskjema. Hensynet til prosjektets avslutning og effektivitet tilsier derimot at dette blir for omfattende og tungvint å gjennomføre. Imidlertid har tilbakemeldingene på sosiale medier vært positive. I og med at vi når til flere gjennom sosiale medier samtidig som brukerne av sosiale medier står mer fritt til å bestemme hvilken tilbakemelding de vil gi, er dette mer egnet til å måle resultat av prosjektet enn spørreskjemaer.

7. Oppsummering og videre planer

Som et ledd i dette har dette prosjektet utarbeidet 103 videoer som viser ulike juridiske uttrykk på tegnspråk, og 40 videoer som forklarer juridiske uttrykk på tegnspråk. Alle disse videoene har blitt eller skal bli publisert på forskjellige plattformer, blant annet www.tegnordbok.no, www.erher.no og www.domstol.no. I og med at dette er gjennomført, er hensikten med videoene om å redusere risikoen for misforståelser i døves møte med rettsapparatet, barnevernet, sin egen advokat, eller i andre juridiske saker oppnådd.

I det videre skal det arbeides med å gjøre tegnvideoene og forklaringsvideoene kjent for enda flere tegnspråkbrukere, herunder både døve og tegnspråktolker. Dette slik at flere får kunnskap om dette og kan ta dette i bruk. Dette gjelder også for personer som driver undervisning av døve og opplæring av tegnspråktolker.